

CYCLADIC SEMINAR – ΚΥΚΛΑΔΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

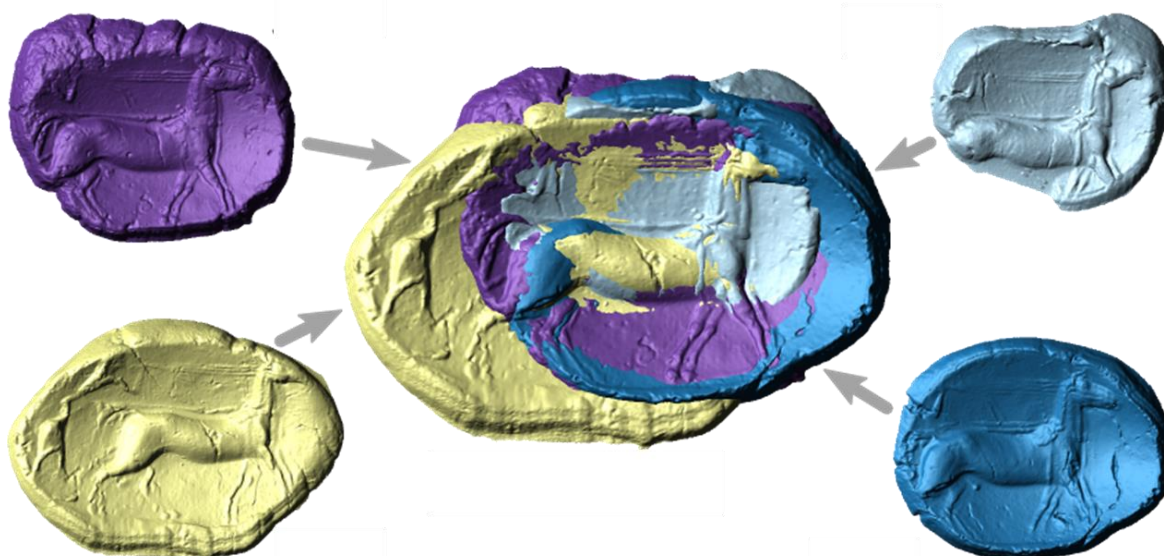
THE ARCHAEOLOGICAL SOCIETY AT ATHENS, 22 PANEPISTIMIΟΥ STREET
Η ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 22

Tuesday, 4 October 2016, 7 P.M.
Τρίτη, 4 Οκτωβρίου 2016, 7 μ.μ.

Diamantis Panagiotopoulos

Professor of Classical Archaeology at the University of Heidelberg

An enigmatic (?) absence. On the meagre evidence for seals and sealing practices
in the Bronze Age Cyclades

Διαμαντής Παναγιωτόπουλος

Καθηγητής Κλασσικής Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο της Χαϊδελβέργης

Μια αινιγματική (;) απουσία. Τα πενιχρά ίχνη σφραγίδων και σφραγιστικών
πρακτικών στις Κυκλάδες της Εποχής του Χαλκού

Οργάνωση Σεμιναρίου: **Μαρίζα Μαρθάρη**
The seminar is organized by **Marisa Marthari**

CYCLADIC SEMINAR

Tuesday, 4 October 2016

Diamantis Panagiotopoulos

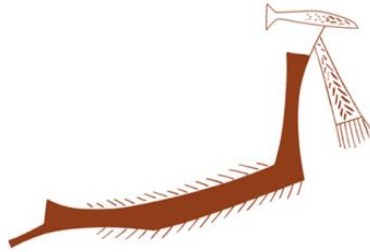
Professor of Classical Archaeology at the University of Heidelberg

An enigmatic (?) absence.

On the meagre evidence for seals and sealing practices in the Bronze Age Cyclades

According to an unwritten archaeological rule, the absence of evidence is not necessarily evidence for absence. In several cases though, long-term and systematic archaeological research implies that the absence of data cannot simply be the result of the fragmentary character of our sources but that of a specific cultural practice which therefore deserves to be studied as a historical phenomenon. The seminar focuses on such an archaeological dilemma and strives to explain the meagre evidence pertinent to the possession and use of seals in the Bronze Age Cyclades. The three main periods of this long temporal frame (Early, Middle and Late Cycladic) have to be examined not as a historical continuum but separately, since their apparent difference in terms of archaeological data and their social/historical setting make a different methodology and approach imperative.

The first question to be answered prior to the chronological overview relates to the circumstances that fostered or necessitated the use of seals in the Aegean regional cultures of the 3rd millennium BC. For the Early Bronze Age, the main focus is on the evidence for seal use in the cave of Zas on Naxos (**fig. 1**) and in the settlement of Ayia Irini on Keos, an island which is however only conventionally part of the Cycladic culture, since it is more culturally oriented towards the Greek Mainland than towards the Cycladic islands. During the Middle Bronze Age the almost total absence of relevant evidence from the Cyclades – with the exception of Ayia Irini (**fig. 2**) – forces us to expand our scope to a wider geographical area including Crete and the Northern Aegean. Only from this wider perspective, we can formulate some hypotheses about the use of seals in some Cycladic harbours. In the Late Bronze Age, the coexistence of Minoan seals and nodules with local seals at Akrotiri forms a convincing explanation which has to go beyond the narrow field of the history of sealing practices touching upon the highly problematic issue of the political/administrative relationship between Thera and Minoan Crete.

ΚΥΚΛΑΔΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

Τρίτη, 4 Οκτωβρίου 2016

Διαμαντής Παναγιωτόπουλος

Καθηγητής Κλασικής Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο της Χαϊδελβέργης

Μια αινιγματική (:) απουσία. Τα πενιχρά ίχνη σφραγίδων και σφραγιστικών πρακτικών στις Κυκλάδες της Εποχής του Χαλκού

Σύμφωνα με έναν άγραφο αρχαιολογικό κανόνα, η απουσία ενδείξεων δεν αποτελεί απαραίτητα και ένδειξη μιας απουσίας. Σε ορισμένες περιπτώσεις ωστόσο, η μακρόχρονη και συστηματική αρχαιολογική έρευνα καταδεικνύει ότι η απουσία συγκεκριμένων δεδομένων δεν μπορεί να είναι απλώς αποτέλεσμα του αποσπασματικού χαρακτήρα των πηγών αλλά μιας συνειδητής πολιτισμικής επιλογής, η οποία ως εκ τούτου αξίζει να μελετηθεί ως ιστορικό φαινόμενο. Σε ένα τέτοιο αρχαιολογικό δίλημμα εστιάζει το σεμινάριο επιχειρώντας να ερμηνεύσει τις πενιχρές ενδείξεις για την κατοχή και χρήση σφραγίδων στις Κυκλάδες της Εποχής του Χαλκού. Οι τρεις βασικές περίοδοι του μακρού αυτού χρονικού διαστήματος (Πρωτο-, Μεσο- και Υστεροκυκλαδική) εξετάζονται εδώ όχι ως ένα ιστορικό *continuum* αλλά ξεχωριστά, καθώς οι προφανείς διαφορές τόσο στα αρχαιολογικά δεδομένα αλλά και στο κοινωνικό/ιστορικό τους πλαίσιο απαιτούν και μια διαφορετική μεθοδολογία και προσέγγιση.

Το πρώτο ερώτημα που πρέπει να απαντηθεί πριν τη χρονολογική αυτή επισκόπηση αφορά τις κοινωνικές προϋποθέσεις που ευνόησαν ή έκαναν απαραίτητη τη χρήση σφραγίδων στους αιγαιακούς πολιτισμούς της 3^{ης} χιλιετίας π.Χ. Στην Πρώιμη Εποχή του Χαλκού το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στα στοιχεία για τη χρήση σφραγίδων στο σπήλαιο του Ζα στη Νάξο (**εικ. 1**) και τον οικισμό της Αγίας Ειρήνης στην Κέα, ένα νησί ωστόσο που μόνο συμβατικά μπορεί να θεωρηθεί «κυκλαδικό», καθώς φαίνεται πολιτισμικά προσανατολισμένο όχι προς τις Κυκλάδες αλλά προς την ηπειρωτική Ελλάδα. Στην Μέση Εποχή του Χαλκού, η σχεδόν ολική ανυπαρξία σχετικών ενδείξεων από τις Κυκλάδες – με εξαίρεση και πάλι τον οικισμό της Αγίας Ειρήνης (**εικ. 2**) – κάνει μια μελέτη της χρήσης σφραγίδων σε ένα ευρύτερο γεωγραφικό πλαίσιο επιτακτική. Μόνο από αυτή τη γεωγραφικά διευρυμένη σκοπιά που περιλαμβάνει την Κρήτη και το βόρειο Αιγαίο μπορούν να διατυπωθούν υποθέσεις σχετικά με τη χρήση ή όχι σφραγίδων σε κάποια κυκλαδικά λιμάνια. Στην Ύστερη Εποχή του Χαλκού, η συνύπαρξη μινωικών σφραγίδων και σφραγισμάτων με ντόπιες σφραγίδες στο Ακρωτήρι χρήζει μιας πειστικής ερμηνείας, η οποία αναγκαστικά υπερβαίνει τα στενά όρια της ιστορίας των σφραγιστικών πρακτικών στο Αιγαίο, θίγοντας το ευαίσθητο θέμα της πολιτικής/διοικητικής σχέσης της Θήρας με τη μινωική Κρήτη.

Fig. 1. Sealing from Zas Cave on Naxos
Εικ. 1. Σφράγισμα από το σπήλαιο του Ζα στη Νάξο

Fig. 2. Middle Minoan seal from Ayia Irini settlement on Keos
Εικ. 2. Μεσομινωική σφραγίδα από τον οικισμό της Αγίας Ειρήνης στην Κέα